

La Tribuna

En record de Vidal i Barraquer, cardenal i arquebisbe de Tarragona (1868-1943)

Alguns trets rellevants de la seva actuació episcopal van ser la protecció de la llengua catalana en l'acció pastoral de l'Església i la defensa de la independència eclesial davant les intromissions de l'Estat

La seva negativa a signar la Carta col·lectiva dels bisbes espanyols (1937) donant suport a Franco li va impossibilitar retornar a la seva diòcesi un cop acabada la guerra

ANTONI JORDÀ FERNÁNDEZ
@diarideltarragona

Catedràtic d'Història del Dret i de les Institucions - URV

Ha estat degà de la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili. S'ha especialitzat en dret històric local i ordenació del territori, i en dret portuari. És membre de diverses acadèmies històriques i jurídiques.

El Dr. Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, cardenal i arquebisbe de Tarragona, va néixer a Cambrils (Baix Camp) l'any 1868, i morí el 13 de setembre de 1943 a Friburg (Suïssa). L'any 2018 es commemoren, doncs, el 150è aniversari de la seva naixença, i el 75è de la seva mort. La seva figura i la seva obra han assolit amb el pas del temps un reconeixement públic que li fou parcialment negat en vida a causa de les crítiques polítiques interessades de què fou objecte dins i fora de l'Església. Fou nomenat bisbe i administrador apostòlic de Solsona (1913), i més tard arquebisbe de Tarragona (1919-1943), i cardenal (1921). Ocupà la direcció de la Conferència Provincial Tarraconense com a metropolità, i de facto actuà com a primat dels bisbes espanyols en uns moments especialment convulsos per a l'Església durant la Segona República i l'inici de la guerra civil.

Amb motiu de la commemoració abans esmentada, diverses persones i institucions civils i religioses, coordinades per l'ajuntament de Cambrils, han aplegat esforços per recordar, analitzar i valorar l'actuació del cardenal Vidal i Barraquer. La seva trajectòria com a home d'Església el va mantenir fidel als seus principis i conviccions, fins al punt que com a conseqüència de la guerra civil espanyola es va veure obligat, primer, a marxar a l'exili per salvar la seva vida, i, posteriorment, a romandre-hi fins a la seva mort davant la negativa de les autoritats franquistes a permetre el seu retorn i incorporació a la Seu tarraconina un cop acabada la guerra civil. El qualificatiu de «cardenal de la pau» amb què el va anomenar Ramon Muntanyola és prou eloqüent.

Aquesta actitud del cardenal Vidal i Barraquer ha estat valo-

rada des de diferents perspectives, especialment en l'àmbit historiogràfic, polític i religiós. Els estudis de Miquel Batllori, Víctor M. Arbeloa, Ramon Muntanyola, Ramon Comas, Hilari Raguier, Manuel Fuentes, etc. així ho demostren. Tanmateix, cal no oblidar que el cardenal Vidal i Barraquer fou un jurista format a la Universitat de Barcelona on coincidí amb altres alumnes que anys després destacarien en la vida pública i s'entrecruarien d'una manera o altra amb el cardenal. Així, podem esmentar a Enric Prat de la Riba, president de la Mancomunitat de Catalunya; Francesc Moragas Barret, fundador de la Caixa de Pensions; Joan Moles Ormella, diputat i senador, degà del col·legi d'Advocats de Barcelona, ministre de Governació (maig-juliol 1936); Jaume Carner Romeu, diputat a Corts i ministre d'Hisenda (1931-1933), etc.

Durant els anys posteriors a la seva llicenciatura exercí com advocat en el despatx de l'il·lustre jurista, catedràtic de Dret Romà de la Universitat de Barcelona, Joaquim Almeda Roig, que segurament l'influï en l'elecció del tema i redacció de la seva tesi doctoral. Ordenat sacerdot (1899), assolí el grau acadèmic de Doctor en Dret en l'antiga Universitat Central (actual Complutense) de Madrid l'any 1900, amb una tesi titulada *El derecho de la guerra en Roma*: Basant-se en el dret romà clàssic, analitzava les diferents perspectives del tema per acabar relacionant-les amb el Dret Internacional Públic vigent aleshores (final del segle XIX).

Abans de ser nomenat bisbe, va ocupar diferents càrrecs eclesiàstics, molts d'ells amb responsabilitats i activitat jurídica. I, ja bisbe, fou elegit Senador en representació de la Província Eclesiàstica Tarraconense i per dret propi, i també vocal de la Junta Mixta per a la revisió i reforma del Concordat. Durant tota la seva trajectòria eclesiàstica, la formació jurídica rebuda li va permetre actuar d'acord amb uns principis fonamentats en el respecte a la llei, el compliment del Dret, i la submissió al règim polític democràticament decidit pel poble, amb un respecte absolut i defensa aferrissada a la vida i integritat de les persones. El seu teranyà personal, junt amb unes fermes conviccions morals i sòlids principis jurídics, li van permetre exercir un lideratge eclesiàstic que anava molt més enllà de la seva diòcesi. Un lideratge en temps difícils, certament, on els canvis polítics i socials (monarquia, dictadura del general Primo de Rivera, República, Guerra Civil, dictadura del general Franco) van trasbalsar totes les institucions, provocant també una profunda divisió en l'Església.

Si haguéssim de destacar alguns trets rellevants de la seva actuació episcopal, podríem esmentar-ne: la defensa de la primacia de l'arquebisbat de Tarragona davant del de Toledo; la protecció i conservació de la llengua catalana en l'acció pastoral de l'Església; la defensa de la independència de l'Església davant les intromissions de l'Estat (ja sigui des d'una òptica regalista, o des d'una perspectiva laïcista); la

decidida fidelitat al Papa i a la Santa Seu, tot buscant la col·legialitat de tots els bisbes en les decisions generals; la incansable voluntat de trobar acords i pactes amb les autoritats civils per evitar conflictes i tensions socials. Són particularment destacables les seves intervencions i posicionaments davant fets tan importants com l'aprovació de la Constitució espanyola de 1931 i les lleis posteriors que la desenvoluparen. I no cal dir-ho, la seva voluntat d'evitar una politització partidista de l'Església: la negativa a signar la Carta col·lectiva dels bisbes espanyols (1937) donant suport al general Franco, li va comportar la impossibilitat de retornar a la seva diòcesi un cop acabada la guerra. No és que Vidal i Barraquer fos antifranquista (que no ho era): el que volia era una concòrdia, una pau que posés fi al conflicte civil, aturés el combat fratricida i permetés una convivència pacífica.

El Concili Vaticà II (1962) va iniciar una nova etapa dins l'Església, caracteritzada per la voluntat col·legial del govern de la institució, l'obertura de mires davant totes les creences i el respecte mutu i col·laboració amb l'Estat. El restabliment del règim democràtic i la Constitució de 1978 van permetre crear un sistema polític basat en la separació de l'Església i l'Estat, amb un respecte mutu a les competències i atribucions de cada institució, sense interferències, i amb un reconeixement garantista dels drets i deures de la persona.

Tot plegat, tal com d'alguna manera el cardenal havia defensat en vida.